

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«ՄՏՍ Արմենիա» ՓԲԸ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
Երևան Պլազա բիզնես կենտրոն
ՀՀ, ք. Երևան 0015
Գրիգոր Լուսավորչի 9
Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia
T + 374 10 50 09 64/61

«USU Արմենիա» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «USU Արմենիա» ՓԲԸ-ի (Ընկերություն) և նրա դուստր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի» (ՀԷՄՄԽ կանոնագրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր

նախագծելու, այլ ոչ թե Խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Խմբին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք Խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
Տնօրեն

Նարինե Աճեմյան, FCCA
Առաջադրանքի պատասխանատու

31 մայիսի 2023թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

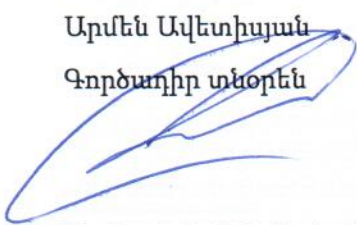
Հազար դրամ		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Ակտիվներ			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	26,561,229	27,542,981
Ոչ նյութական ակտիվներ	5	11,871,620	11,955,876
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	6	4,323,121	4,746,720
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	7	2,289,342	3,465,113
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	8	899,956	530,214
		<u>45,945,268</u>	<u>48,240,904</u>
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	9	739,811	1,378,456
Չապահովված փոխառություններ	10	15,712,450	18,573,475
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	8	3,516,303	3,609,302
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին		276,095	256,532
Բանկային ավանդներ		-	9,661,874
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	10,228,068	4,311,474
		<u>30,472,727</u>	<u>37,791,113</u>
Ընդամենը ակտիվներ		<u><u>76,417,995</u></u>	<u><u>86,032,017</u></u>

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
<i>Կապիտալ և պահուստներ</i>	12		
Բաժնետիրական կապիտալ		550,000	550,000
Պահուստային կապիտալ		82,500	82,500
Կուտակված շահույթ		60,489,932	70,488,725
		<u>61,122,432</u>	<u>71,121,225</u>
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	3,949,578	4,347,627
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	53,540	64,555
		<u>4,003,118</u>	<u>4,412,182</u>
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	1,625,381	1,527,770
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	1,950,781	1,474,271
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	15	6,207,434	5,201,114
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		1,508,849	2,295,455
		<u>11,292,445</u>	<u>10,498,610</u>
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		<u>76,417,995</u>	<u>86,032,017</u>

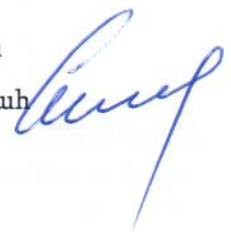
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2023թ. մայիսի 31-ին:

Արմեն Ավետիսյան
Գործադիր տնօրեն

Գալանե Քանանյան

Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

	Ծանոթ.	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Հասույթ պայմանագրերից</i>			
Շարժական կապի ծառայություններ	16	48,326,423	46,830,285
Ֆիքսված կապի ծառայություններ		1,218,669	1,171,419
Ապրանքների վաճառքից հասույթ		827,599	733,321
Այլ հասույթ		507,364	203,225
<i>Այլ եկամուտ</i>			
Այլ գործառնական եկամուտ		493,915	265,192
		<u>51,373,970</u>	<u>49,203,442</u>
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(13,149,271)	(15,782,777)
Փոխկապակցման և ռոուլինգի ծախսեր	17	(3,744,220)	(3,658,228)
Աշխատավարձ և հատուցումներ աշխատակիցներին		(8,868,550)	(9,035,729)
Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր	18	(6,415,733)	(6,061,081)
Վաճառված ապրանքների ինքնարժեք		(714,140)	(687,253)
Այլ գործառնական ծախսեր	19	(4,578,548)	(5,060,570)
		<u>(37,470,462)</u>	<u>(40,285,638)</u>
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		<u>13,903,508</u>	<u>8,917,804</u>
Ֆինանսական եկամուտ	20	709,043	1,040,662
Ֆինանսական ծախս		(745,261)	(844,599)
Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ վնաս	21	(5,117,486)	(2,691,081)
Շահույթ մինչև հարկերը		<u>8,749,804</u>	<u>6,422,786</u>
Շահութահարկի գծով ծախս	22	(3,748,597)	(3,329,446)
Տարվա շահույթ		<u>5,001,207</u>	<u>3,093,340</u>
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		<u>5,001,207</u>	<u>3,093,340</u>

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Պահուս- տային կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	550,000	82,500	77,395,385	78,027,885
Տարվա շահույթ	-	-	3,093,340	3,093,340
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	3,093,340	3,093,340
Շահաբաժիններ	-	-	(10,000,000)	(10,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(10,000,000)	(10,000,000)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	70,488,725	71,121,225
Տարվա շահույթ	-	-	5,001,207	5,001,207
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	5,001,207	5,001,207
Շահաբաժիններ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	60,489,932	61,122,432

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ <i>ճշգրտումներ</i>	5,001,207	3,093,340
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում	13,144,591	15,830,591
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումից վնաս	34,350	1,030,607
Շահութահարկի գծով ծախս	3,748,597	3,329,446
Ֆինանսական եկամուտ	(709,043)	(1,040,662)
Ֆինանսական ծախս	745,261	844,599
Տրամադրված փոխառությունների արժեզրկում/(արժեզրկման հակադարձում)	(172,780)	20,197
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս, զուտ	5,117,486	2,691,081
<i>Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները</i>	<u>26,909,669</u>	<u>25,799,199</u>
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	(243,811)	479,091
Պաշարների փոփոխություն	638,645	(10,287)
Աշխատակիցներին տրամադրված փոխառությունների փոփոխություն	(19,563)	(3,883)
Պայմանագրային պարտավորությունների փոփոխություն	465,495	40,190
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	1,546,086	(1,200,651)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ</i>	<u>29,296,521</u>	<u>25,103,659</u>
Վճարված շահութահարկ	(3,359,432)	(2,931,970)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<u>25,937,089</u>	<u>22,171,689</u>

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(10,836,703)	(12,749,368)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	63,513	58,290
Տրամադրված փոխառությունների մարում	-	185,206
Ստացված տոկոսային եկամուտ	126,579	328,030
Ավանդների ներդրում	(964,590)	(12,395,065)
Ավանդների մարում	10,204,526	12,259,223
<i>Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<u>(1,406,675)</u>	<u>(12,313,684)</u>
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(2,325,226)	(2,327,082)
Շահաբաժինների վճարում	(15,000,000)	(10,000,000)
<i>Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<u>(17,325,226)</u>	<u>(12,327,082)</u>
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ/(նվազում)	7,205,188	(2,469,077)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(1,288,594)	(538,854)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբում	4,311,474	7,319,405
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա վերջում	<u>10,228,068</u>	<u>4,311,474</u>

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«ՄՏՍ Արմենիա» («Ընկերություն», դուստր ընկերության հետ միասին՝ «Խումբ») փակ բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է 2004թ. նոյեմբերին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի և կապի նախարարության (ներկայումս Բարձր տեխնոլոգիաների նախարարություն) կողմից 2004թ. նոյեմբերի 4-ին տրված «Հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցում» թիվ 765 լիցենզիայի հիման վրա՝ 15 տարով, որը երկարեցվել է մինչև 2034թ. նոյեմբերի 4-ը՝ ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի՝ 2019թ. նոյեմբերի 1-ին ընդունած թիվ 403Ս որոշման հիման վրա:

Ընկերությունը վերահսկվում է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում է Խմբի բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն է «Սիստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան («Սիստեմա» ԲՖԿ), որը ստեղծվել է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում: «Սիստեմա» ԲՖԿ-ի բաժնետոմսերը շրջանառվում են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ AFKS ծածկագրի ներքո:

Մույն ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբվում են «Մոբայլ ՏելեՍիսթեմս» ՀԲԸ-ի («ՄՏՍ» ՀԲԸ) կողմից: 2003թ.-ից «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ի սովորական բաժնետոմսերը ցուցակված են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ «MTSS» ծածկագրի ներքո:

Խումբը հիմնականում ներգրավված է հեռահաղորդակցման ծառայությունների մատուցման բնագավառում՝ ներառյալ անլար և ֆիքսված կապի միջոցով ձայնային և տվյալների փոխանցման, ինտերնետի տրամադրման, ավելացված արժեքի տարատեսակ ծառայությունների մատուցման մեջ, ինչպես նաև իրականացնում է բջջային հեռախոսների և աքսեսուարների վաճառք: Ընկերությունն ունի ծառայությունների մատուցման կենտրոնների լայն ցանց, ներառյալ ծառայությունների մատուցման 72 կենտրոն Երևանում և մարզերում: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ակտիվ բաժանորդների քանակը 2,266,979 է (2021թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ՝ 2,231,838):

Մույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են «ՄոբիԴրամ» փակ բաժնետիրական ընկերության («Դուստր ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունները: Դուստր ընկերությունում Ընկերության մասնաբաժինը 100% է: Դուստր ընկերությունը ստեղծվել է 2011 թ. օգոստոսին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան: Դուստր ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի կողմից տրված «Դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացման» թիվ 15 լիցենզիայի հիման վրա: Դուստր ընկերության հիմնական գործունեությունն է վճարային և վճարահաշվարկային ծառայությունների տրամադրումը:

Ընկերության գրանցված գրասենյակը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Արգիշտի փ. 4/1 հասցեում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի աշխատակիցների թվաքանակը կազմել է 1,104 (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,090 աշխատակից):

Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը հաստատել է արդյունավետ կառավարման իր հանձնառությունը, որը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ջանքեր, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն::

Իրավիճակն Հայաստանի Հանրապետությունում էլ ավելի է սրվել Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյուքում: Չնայած կնքված զինադադարի համաձայնագրին՝ դեռևս անորոշ են պատերազմի հետևանքները Հայաստանի տնտեսության վրա թե կարճաժամկետ, և թե երկարաժամկետ առումներով:

2022թ. փետրվարի 24-ին Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունն արագությամբ ծավալվում է՝ զգալի ազդեցություն թողնելով աշխարհի վրա: ԱՄՆ-ն և եվրոպական երկրները կոշտ պատժամիջոցներ են կիրառել Ռուսաստանի և Բելառուսի՝ այդ թվում՝ ռուսաստանյան բանկերի, ձեռնարկությունների և ֆիզիկական անձանց դեմ: Արևմտյան երկրները քննարկում են գոյություն ունեցող պատժամիջոցների ընդլայնումը: Ռուսաստանի Դաշնությունը Հայաստանի Հանրապետության էական առևտրատնտեսական գործընկերն է, ուստի սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ կիրառվող պատժամիջոցները, ինչպես նաև դրանց ընդարձակումը կարող են լուրջ ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական շուկաների և ամբողջ տնտեսության վրա: Համաշխարհային մակարդակով ավելի խոր պատժամիջոցներ կիրառելը կարող է հանգեցնել բարձր գնաճի, ֆինանսական շուկաների աճի տեմպի նվազման և որոշակի խաթարման:

Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունը պատճառ դարձավ, որ հազարավոր ռուսներ և ուկրաինացիներ տեղափոխվեն Հայաստանի Հանրապետություն: Սա վերաբերում է ոչ միայն անհատներին, այլ նաև ձեռնարկություններին, որոնք հիմնադրվել և իրենց գործունեությունը ծավալել են այդ երկրներում: Դա հանգեցրեց հայկական շուկա արտարժույթի ներհոսքի ավելացմանը, ինչի հետևանքով հայկական դրամը զգալի արժևորվեց ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

2.2 Չափման հիմքեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական

գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա զեղչված արժեքով և որոշ պաշարների, որոնք հաշվառվում են զուտ իրացման արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Խմբի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով (եթե այլ բան նշված չէ), քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՍ-ներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Խմբի ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 22-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2022թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) և ՀՀՄՍԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը
<i>ՖՀՄՍ 3</i>	<i>Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին (ՀՀՄՍ 3 փոփոխություններ)</i>
<i>ՀՀՄՍ 16</i>	<i>Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը (ՀՀՄՍ 16 փոփոխություններ)</i>
<i>ՀՀՄՍ 37</i>	<i>Սնրարենյապատ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՍ 37 փոփոխություններ)</i>

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը	Տվյալ ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար կիրառելի
ՖՀՄՄ 17	Փոփոխություններ Այսպիսովագրական պայմանագրերում ՖՀՄՄ 17, ներառյալ ՖՀՄՄ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման երկարաձգումը (ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 12	Մեկ գործարքից առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՖՀՄՄ 17	ՖՀՄՄ 17-ի և ՖՀՄՄ 9-ի սկզբնական կիրառում – համադրելի տեղեկատվություն (ՖՀՄՄ 17 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 8	Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 1	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՄ 1 և Գործնական կիրառություն 2)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 1	Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՖՀՄՄ 16	Վարձակալության պարտավորություն Վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքի ժամանակ (ՖՀՄՄ 16 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.

2.6 Դուստր ընկերություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերությունները.

Դուստր ընկերություն	Մասնա- բաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ
«ՄոբիԴրամ» ՓԲԸ	100%	Հայաստանի Հանրապետություն և	2 օգոստոսի 2011թ.

Ներդրումը դուստր ընկերությունում չի ներառում գուղվիլ, քանի որ Ընկերությունը ձեռք է բերել դրա բաժնեմասը դուստր ընկերության հիմնադրման միջոցով:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1 Համախմբման հիմքերը

Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբում են Ընկերության և իր դուստր ընկերության՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունները: Բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Համախմբման ժամանակ Խմբի ընկերությունների միջև բոլոր գործարքները և մնացորդները բացառվում են, ներառյալ Խմբի ընկերությունների միջև գործարքների արդյունքում չվաստակած օգուտները և չկրած վնասները: Երբ ակտիվի ներխմաբային վաճառքից առաջացող չկրած վնասը համախմբման ժամանակ հակադարձվում է, հիմքում ընկած ակտիվը նաև ենթարկվում է արժեզրկվածության գծով ստուգման՝ Խմբի տեսանկյունից: Դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում հայտարարված գումարներն անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվել են, որպեսզի ապահովվի Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխանությունը:

3.2 Արտարժույթ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Խմբի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 393.57 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 420.06 ՀՀ դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 480.14 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 542.61 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հողվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.3 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման, և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումները: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	- 20 տարի
Հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	- 5-7 տարի
Հեռահաղորդակցության շինություններ	- 5-17 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 4-5 տարի
Համակարգչային տեխնիկա	- 3-7 տարի
Արտադրական և տնտեսական գույք	- 2-5 տարի:

3.4 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Խմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Հեռահաղորդակցության սարքավորումների մաս կազմող ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների ինքնարժեքը գումարվում է համապատասխան հեռահաղորդակցության սարքավորումների արժեքին և ամորտիզացվում է համապատասխան սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է՝

- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 5 տարին հեռահաղորդակցության ծրագրերի, լիցենզիաների և ապրանքանիշերի համար, և
- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 10 տարին այլ ակտիվների համար:

3.5 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խմբի վարձակալության պայմանագրերը մեծամասամբ վերաբերում են բջջային տեղակայանքներին (մասնավորապես հող, բջջային աշտարակներում տարածք կամ կտուրներ), ցանցային ենթակառուցվածքներին, ծառայությունների մատուցման կենտրոններին, ինչպես նաև վարչական կամ տեխնիկական նպատակներով օգտագործված շենքերի վարձակալությանը:

Խումբը ճանաչում է վարձակալության բոլոր պայմանագրերի (ներառյալ ոչ նյութական ակտիվների ենթավարձակալությունն ու վարձակալությունը) հետ կապված օգտագործման իրավունքով ակտիվը և համապատասխան վարձակալական պարտավորությունը, որոնք փոխանցում են նշված ակտիվի օգտագործումը վերահսկելու իրավունքն ինչ-որ ժամանակահատվածով՝ հատուցման դիմաց, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունները (12 ամիս կամ պակաս ժամկետով): Այդ վարձակալությունների համար Խումբը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վարձակալական վճարները ճանաչում է որպես գործառնական ծախսեր: Վարձակալության բացահայտման ժամանակ Խումբն օգտագործում է ՖՀՄՍ 16-ի գործնական նպատակահարմարությունը, որը թույլ է տալիս վարձակալին չառանձնացնել պայմանագրի ոչ վարձակալական բաղադրիչները և փոխարենը հաշվառել վարձակալական և առնչվող ոչ վարձակալական բաղադրիչները որպես մեկ գործարք:

Օգտագործման իրավունքով ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնական արժեքով, որը վարձակալական պարտավորության սկզբնական գումարն է հանած մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ արված ցանկացած վարձակալական վճարները, գումարած արված ուղղակի ծախսերը և սկզբնական ակտիվի ապամոնտաժման, հեռացման կամ վերականգնման գնահատված ծախսերը, հանած ստացված վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքով ակտիվները հետագայում ամորտիզացվում են հետևյալ կերպ.

- եթե պայմանագիրը նախատեսում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, կամ եթե ակնկալվում է, որ գնման օպցիոնը կիրականացվի, օգտագործման իրավունքով ակտիվը մաշվում է վարձակալի կողմից մինչև հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ավարտը,

- Եթե պայմանագիրը չի նախատեսում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, այն մաշվում է գծային սկզբունքով վարձակալության ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման կամ դադարեցման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

3.6 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթում կամ վնասում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ:

3.7 Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ նյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վթարային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, եթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.8 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Խոււմբը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄՍ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,
- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Դասակարգումը բնորոշվում է հետևյալ երկու պարագայով.

- Խմբի՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Ֆինանսական ակտիվներին առնչվող ամբողջ եկամուտը և ծախսերը, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, արտացոլված են ֆինանսական ծախսերում, ֆինանսական եկամուտում կամ այլ ֆինանսական արդյունքներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որը արտացոլված է այլ ծախսերում: Խմբի ֆինանսական ակտիվներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը,
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեդյան ազդեցությունը աննշան է, զեդյուն չի կատարվում: Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում Խմբի դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, բանկային ավանդները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը և այլ դեբիտորական պարտքերի մեծամասնությունը և տրամադրված փոխառությունները:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՍ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առնչվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառային տիպի այլ ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, առևտրային դեբիտորական պարտքերը, պայմանագրային ակտիվները, որոնք ճանաչվել և չափվել են ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն:

Պարտքային կորուստների ճանաչումը այլևս կախված չէ Խմբի՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից: Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Խումբը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ը ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրային ակտիվներ

Խումբը հաշվառում է առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրային ակտիվները օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները՝ հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս Խումբն օգտագործում է պահուստի մատրիցան՝ ելնելով պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից:

Խումբը գնահատում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումը հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ, դրանք խմբավորվել են՝ ելնելով ժամկետանց օրերից: ՖՀՄՄ 9-ի՝ արժեզրկմանը ներկայացվող պահանջների կիրառման մանրամասն վերլուծությունն արտացոլված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը և ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները: Խմբի ֆինանսական պարտավորություններն ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության գծով պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են վարձակալական վճարների ներկա արժեքով, որոնք դեռ չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին, գեղջվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրին ներհատուկ տոկոսադրույքով կամ, եթե այդ տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել, Խմբի հավելյալ վարկավորման լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով: Վարձակալական վճարները ներառում են ֆիքսված վճարները, փոփոխուն վճարները, որոնք կախված են հնդեքսներից և փոխարժեքներից, մնացորդային արժեքի սահմանված երաշխավորություններով վճարվելիք գումարները, գնման հնարավորությամբ նախատեսված գինը, որը Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է, ինչպես նաև վաղաժամ դադարեցման տուգանքները, եթե Խումբը ողջամտորեն վստահ չէ, որ վաղաժամ չի դադարեցնի: Արտաքին գործոններից կախված փոփոխուն վճարները ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալության գծով պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը հետևյալ կերպ.

- վարձակալության գծով պարտավորությունների տոկոսներն արտացոլելու համար ավելացնելով հաշվեկշռային արժեքը,
- կատարված վարձակալական վճարներն արտացոլելու համար նվազեցնելով հաշվեկշռային արժեքը,
- վերագնահատումները և վարձակալության ձևափոխումները կամ ըստ էության վերանայված ֆիքսված վարձակալական վճարներն արտացոլելու համար վերաչափելով հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունները վերաչափվում են այն ժամանակ, երբ ապագա վճարներում փոփոխություն է առաջանում, որն հնդեքսներում և փոխարժեքներում փոփոխության հետևանք է, եթե մնացորդային արժեքի սահմանված երաշխավորություններով վճարվելիք գումարների՝ Խմբի գնահատականում փոփոխություն կա, կամ եթե Խումբը փոխել է գնահատականը՝ կապված այն բանի հետ, թե արդյոք կկիրառի, կերկարաձգի, թե կդադարեցնի գնման հնարավորությունը: Օգտագործման իրավունքով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում կատարվում է համապատասխան ճշգրտում կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքով հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվել է զրոյի:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.9 Սեփական կապիտալ

Խմբի կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով: Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նումինալ արժեքը:

Կուտակված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

3.10 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի գեղջման միջոցով օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.11 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական շահույթի, ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Խումբը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն

եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Խումբը մտադիր է գուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

3.12 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

- (ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,
- (բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբին մատուցում են ծառայություններ, Խումբն աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղջված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց, ճանաչում է՝

- (ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղջված գումարը, Խումբը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,
- (բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի բացակայություններ

Վճարովի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են հետևյալ կերպ.

- (ա) կուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքներն ապագա վճարովի բացակայությունների նկատմամբ,
- (բ) չկուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ Խումբն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

3.13 Հասույթ

Հասույթը ձևավորվում է հիմնականում շարժական և ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից (մուտքի վճարներ, ձայնա- և տեսազանգեր, կարճ հաղորդագրություններ, հեռահաղորդակցման վճարներ, ֆիքսված և շարժական լայնաշերտ կապի վճարներ), ինչպես նաև սարքերի ու արքեսուարների վաճառքից:

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Խումբի կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական գեղչերը և իջեցումների գումարները:

Որոշելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է ճանաչել հասույթ, թե ոչ, Խումբն առաջնորդվում է 5-քայլի գործընթացով.

- 1 Բացահայտել հաճախորդի հետ պայմանագիրը
- 2 Բացահայտել կատարման պարտականությունները
- 3 Որոշել գործարքի գինը
- 4 Բաշխել գործարքի գինը կատարման պարտականությունների միջև
- 5 Ճանաչել հասույթը, երբ կատարման պարտականությունները բավարարված են:

Հասույթը ճանաչվում է կամ ժամանակի մեջ որևէ պահին կամ ժամանակի ընթացքում, երբ Խումբը բավարարում է կատարման իր պարտականությունը՝ հաճախորդին փոխանցելով խոստացված ապրանքը կամ ծառայությունը: Խումբը հասույթը ճանաչում է ժամանակի ընթացքում, բացառությամբ ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը, որը ճանաչվում է ժամանակի մեջ որևէ պահի:

Ապրանքներն ու ծառայությունները կարող են վաճառվել ինչպես առանձին, այնպես էլ փաթեթներով: Խումբն ապրանքներն ու ծառայությունները առանձին է հաշվառում, եթե դրանք պարզորոշ են, այսինքն ապրանքները կամ ծառայությունը, ինչպես նաև հաճախորդների օգուտները առանձին որոշելի են փաթեթի մեջ ներառված այլ ապրանքներից, և հաճախորդը կարող է օգուտ ստանալ դրանից: Բոլոր դեպքերում պայմանագրի գործարքի ամբողջ արժեքը բաշխվում է կատարման տարբեր պարտականությունների միջև՝ հիմնվելով դրանց համամասնական առանձին վաճառքի գների վրա:

Խումբը ճանաչում է դեռևս չբավարարված կատարման պարտականությունների համար ստացված հատուցման դիմաց հաճախորդներից ստացված կանխավճարները և արտացոլում է այդ գումարները համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես պայմանագրային պարտավորություններ: Նման ձևով, եթե Խումբը բավարարում է կատարման պարտականությունը մինչև հատուցման ստանալը, Խումբը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է կամ պայմանագրային ակտիվ, կամ դեբիտորական պարտք՝ կախված նրանից, թե արդյոք հատուցման ժամկետը լրանալուց առաջ անհրաժեշտ է միայն որոշակի ժամանակ, թե այլ լրացուցիչ պայման:

Շարժական կապի ծառայություններ

Հասույթը չափվում է օգտագործված կապի ընթացքի կամ մատուցված ծառայությունների ծավալների հիման վրա և ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, երբ համապատասխան կապն ապահովվում է:

Բաժանորդագրական վճար

Բաժանորդագրական վճարը հիմնականում ներառում է շարժական ցանցի օգտագործման ամսական ֆիքսված վճարները, որոնք ճանաչվում են ծառայության մատուցման պահին: Միանգամայա չփոխհատուցվող ակտիվացման վճարները ճանաչվում են շարժական գծերի ակտիվացման ժամանակ այն ժամանակաշրջանում, որում ճանաչվում են դրանց հետ կապված ծախսերը:

Ավելացված արժեքի ծառայություններ

Սույն ծառայությունները ներառում են ՄՄՄ, Վիդեո քոլլ, Ռինգ բեք տոն և այլն: Ավելացված արժեքի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, երբ ծառայությունը մատուցվում է:

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթ

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակահատվածում, երբ ծառայությունները մատուցվում են, և ներառում է՝

- սեփական բաժանորդների կողմից օգտագործված կապի ընդհանուր և մատուցված և ստացված ծառայությունների ծավալները արտասահմանյան ցանցերում (եյրասիին ռոումինգ), և
- արտասահմանից այցելության եկած բաժանորդների կողմից օգտագործված ընդհանուր և ծառայությունների ծավալները՝ երկրում զանգեր կատարելու և ստանալու ժամանակ (մուտքային ռոումինգ):

Միջազգային և տեղական բջջային օպերատորների հետ կնքված ռոումինգի պայմանագրերով՝ Խումբը տրամադրում է հետընթաց գեղչեր: Այս գեղչերի առնչությամբ տարբեր փոխհատուցումները գնահատելու համար՝ Խումբն օգտագործում է ամսական կտրվածքով սկզբնական տվյալների հոսքը, որպեսզի արտացոլի նոր հասանելի տեղեկությունը: Դրա արդյունքում առաջացող ակնկալվող ապագա գեղչերի գծով պարտավորությունը ճանաչվում է որպես հասույթի նվազեցում:

Փոխկապակցման ծառայություններից հասույթ

Տեղական և միջազգային հեռահաղորդակցության ծառայություններ մատակարարողների հետ ցանցային փոխկապակցման ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ամիս փաստացի մատուցված ծառայության հիման վրա:

Ապրանքների վաճառքից հասույթ

Ապրանքների վաճառքից հասույթը (հիմնականում բջջային հեռախոսներ և այլ սարքեր) ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ էական ռիսկերն ու սեփականության իրավունքի հետ կապված օգուտները փոխանցվել են հաճախորդին:

Պայմանագրի ձեռքբերման և իրականացման ծախսեր

Խումբը կապիտալացնում է որոշակի լրացուցիչ ծախսերը, որոնք կատարվել են հաճախորդի հետ պայմանագրի ձեռքբերման և իրականացման ժամանակ, այն դեպքում, երբ դեկավարությունը սպասում է, որ այս ծախսերը փոխհատուցվել են:

Պայմանագրի ձեռքբերման ծախսերը ներառում են երրորդ կողմ հանդիսացող մատակարարին վճարված միջնորդավճարներ, ինչպես նաև դրանց հետ կապված՝ Խմբի կոմերցիոն աշխատողների պարգևավճարները, որոնք տրվել են հաճախորդի հետ

պայմանագիր ձեռք բերելու համար: Այս ծախսերն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով՝ բաժանորդագրությունների միջին օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Պայմանագրի իրականացման ծախսերը հիմնականում առնչվում են բաժանորդներին փոխանցված սարքավորումներին, որոնք պահանջվում են ծառայություններ մատուցելու համար: Այս ծախսերը ամորտիզացվում են գծային հիմունքով՝ հետևյալ երկու ժամկետների նվազագույնով, սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետի և բաժանորդագրությունների միջին ժամկետի:

Խումբն օգտագործում է ՖՀՄՄ 15-ի գործնական նպատակահարմարությունը, որը թույլ է տալիս ծախսագրել կատարված պայմանագրային ծախսերը, երբ ակնկալվող պայմանագրի ժամկետը մեկ տարի կամ պակաս է:

Այլ եկամուտ

Տոկոսային եկամուտ

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը, որը գեղջում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների ներհոսքերը ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ժամկետում՝ մինչև ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալական եկամուտ

Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող, շենքեր, շինություններ և վարձակալված հիմնական միջոցների վրա կապիտալացված ծախսումներ	Ցանցային և կենտրոնական կայանի սարքավորումներ	Անավարտ շինարարություն և տեղակայման համար սարքավորումներ	Գրասենյակային սարքավորումներ, տրանսպորտային միջոցներ և արտադրատնտեսական գույք	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,919,166	131,248,085	19,928,747	4,017,628	159,113,626
Ավելացում	46,557	5,717,670	672,473	205,046	6,641,746
Օտարում	-	(2,047,553)	(235,436)	(158,520)	(2,441,509)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,965,723	134,918,202	20,365,784	4,064,154	163,313,863
Ավելացում	89,810	4,130,735	790,738	175,251	5,186,534
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(15,028)	(6,680,193)	(52,494)	(160,391)	(6,908,106)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,040,505	132,368,744	21,104,028	4,079,014	161,592,291
<i>Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,818,149	111,436,765	10,837,026	3,161,388	128,253,328
Մաշվածություն	172,457	6,637,919	1,772,096	340,975	8,923,447
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(1,390,844)	(23,183)	(132,093)	(1,546,120)
Արժեզրկում	-	140,227	-	-	140,227
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,990,606	116,824,067	12,585,939	3,370,270	135,770,882
Մաշվածություն	98,252	4,437,547	1,084,418	268,193	5,888,410
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(14,758)	(6,567,456)	(38,602)	(165,639)	(6,786,455)
Արժեզրկում	-	158,085	126	14	158,225
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,074,100	114,852,243	13,631,881	3,472,838	135,031,062
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	975,117	18,094,135	7,779,845	693,884	27,542,981
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	966,405	17,516,501	7,472,147	606,176	26,561,229

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմել է 83,817,688 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 89,581,413 հազար դրամ):

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամանակավորապես չշահագործվող հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,206,771 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,680,743 հազար դրամ):

5 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար դրամ	Համա- կարգչային ծրագրեր	Իրավունքներ և լիցեն- զիաներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>			
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,743,938	23,696,726	28,440,664
Ավելացում	195,452	5,292,599	5,488,051
Օտարում	(772,134)	(6,844,172)	(7,616,306)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,167,256	22,145,153	26,312,409
Ավելացում	472,994	4,772,120	5,245,114
Օտարում	(623,951)	(1,550,751)	(2,174,702)
Ներքին շարժ	(21,557)	21,557	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,016,299	25,366,522	29,382,821
<i>Կուտակված ամորտիզացիա</i>			
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,834,284	13,918,822	16,753,106
Ամորտիզացիայի ծախս	605,625	4,420,600	5,026,225
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(761,805)	(6,660,993)	(7,422,798)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,678,104	11,678,429	14,356,533
Ամորտիզացիայի ծախս	633,041	4,720,117	5,353,158
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(623,845)	(1,574,645)	(2,198,490)
Ներքին շարժ	(143,459)	143,459	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,687,300	14,823,901	17,511,201
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>			
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,489,152	10,466,724	11,955,876
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,328,999	10,542,621	11,871,620

Իրավունքների և լիցենզիաների ավելացումները ներառում են ցանցի հզորացման ծառայությունները, որոնք ձեռք են բերվել Ericsson AB և Huawei Technologies Co Ltd ընկերություններից 2,944,467 հազար դրամով (2021թ.՝ 2,280,380 հազար դրամ):

6 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հազար դրամ	Օպտիկաման- րաթելային գծեր	Ցանցային սարքավոր- ումների տեղադրման տեղակայաններ	Սպասարկ- ման կենտրոններ	Վարչական շենքեր և պահեստներ	Ընդամենը
<i>Մկզբնական արժեք</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,278,596	6,696,851	1,821,881	202,669	9,999,997
Ավելացում	104,108	913,094	288,235	12,249	1,317,686
Դադարեցում և փոփոխություններ	-	(450,391)	(6,411)	-	(456,802)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,382,704	7,159,554	2,103,705	214,918	10,860,881
Ավելացում	172,568	1,105,693	403,163	44,366	1,725,790
Դադարեցում և փոփոխություններ	-	(669,004)	(108,438)	-	(777,442)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,555,272	7,596,243	2,398,430	259,284	11,809,229
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	677,863	2,756,816	975,207	75,870	4,485,756
Մաշվածություն	291,030	1,017,555	360,465	71,642	1,740,692
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(108,011)	(4,276)	-	(112,287)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	968,893	3,666,360	1,331,396	147,512	6,114,161
Մաշվածություն	245,719	1,051,634	363,250	84,195	1,744,798
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(300,194)	(72,657)	-	(372,851)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,214,612	4,417,800	1,621,989	231,707	7,486,108
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	413,811	3,493,194	772,309	67,406	4,746,720
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	340,660	3,178,443	776,441	27,577	4,323,121

7 Հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվների շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2022թ.	2021թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	3,465,113	3,435,691
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված փոխհատուցում/(ծախս)	(1,175,771)	29,422
Տարեվերջի մնացորդ	<u>2,289,342</u>	<u>3,465,113</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ

	1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,868,240	(540,247)	1,327,993
Ոչ նյութական ակտիվներ	624,837	(505,940)	118,897
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,025,965	(52,663)	973,302
Պաշարներ	46,486	67,880	114,366
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	468,507	(67,802)	400,705
Զապահովված փոխառություններ	35,291	(35,291)	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	250,197	(117,956)	132,241
Փոխանցվող հարկային վնասներ	67,824	(38,112)	29,712
	<u>4,387,347</u>	<u>(1,290,131)</u>	<u>3,097,216</u>
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձեռք ակտիվներ	854,410	(76,248)	778,162
	<u>854,410</u>	<u>(76,248)</u>	<u>778,162</u>
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	<u>(67,824)</u>	<u>38,112</u>	<u>(29,712)</u>
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	<u>3,465,113</u>	<u>(1,175,771)</u>	<u>2,289,342</u>

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	1 հունվարի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,865,208	3,032	1,868,240
Ոչ նյութական ակտիվներ	603,249	21,588	624,837
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,123,652	(97,687)	1,025,965
Պաշարներ	45,747	739	46,486
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	461,135	7,372	468,507
Չապահովված փոխառություններ	34,654	637	35,291
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	294,609	(44,412)	250,197
Փոխանցվող հարկային վնասներ	86,857	(19,033)	67,824
	<u>4,515,111</u>	<u>(127,764)</u>	<u>4,387,347</u>
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	992,563	(138,153)	854,410
	<u>992,563</u>	<u>(138,153)</u>	<u>854,410</u>
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	(86,857)	19,033	(67,824)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	<u>3,435,691</u>	<u>29,422</u>	<u>3,465,113</u>

8 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Դեբիտորական պարտքեր շարժական կապի ծառայություններից	2,311,707	1,970,423
Դեբիտորական պարտքեր ռոումինգ ծառայություններից	1,136,688	1,021,960
Դեբիտորական պարտքեր փոխկապակցման ծառայություններից	384,703	450,565
Դեբիտորական պարտքեր դիլերներից	126,676	176,814
Դեբիտորական պարտքեր բջջային հեռախոսների վաճառքից	70,356	1,020,486
Այլ դեբիտորական պարտքեր	59,865	146,275
Ակնկալվող պարտքային կորուստների համար պահուստ	(720,190)	(1,389,983)
	<u>3,369,805</u>	<u>3,396,540</u>

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ	899,956	530,214
Տրված կանխավճարներ	129,417	196,944
Կանխավճարված հարկեր	17,081	15,818
	<u>1,046,454</u>	<u>742,976</u>
	<u>4,416,259</u>	<u>4,139,516</u>

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի զուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում: Ծառայությունների վաճառքից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 1 ամիս (2021թ.՝ 1 ամիս): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Խմբի բոլոր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը վերանայվել են արժեզրկման հայտանիշների առկայության ստուգման համար: Արժեզրկման ենթակա առանձին դեբիտորական պարտքեր առկա չեն:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կորստի գծով պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2022թ.	2021թ.
Կորուստների գծով պահուստը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,389,983	1,599,007
Տարվա ընթացքում պահուստի նվազում	(66,678)	(185,615)
Տարվա ընթացքում դուրսգրված	(603,115)	(23,409)
Կորուստների գծով պահուստը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>720,190</u>	<u>1,389,983</u>

24 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային կորստի վերլուծության վերաբերյալ բացահայտումները:

Տե՛ս ծանոթագրություն 24 (ա)՝ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժույթների բացահայտման համար:

9 Պաշարներ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պահեստամասեր	281,880	963,826
Գովազդային և այլ նյութեր	27,722	72,779
Բջջային հեռախոսներ և քսեսուարներ	186,224	71,528
Հետվճարային և կանխավճարային քարտեր	105,796	43,775
Այլ պաշարներ	138,189	226,548
	<u>739,811</u>	<u>1,378,456</u>

10 Չապահովված փոխառություններ

Չապահովված փոխառությունները ներառում են 15,703,443 հազար դրամի (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 18,485,390 հազար դրամ) ցպահանջ վարկ՝ տրամադրված «Մոբայլ Տելեսիսթեմս» ՀԲԸ-ին (մայր ընկերություն): Վարկը տրամադրվել է դոլարով և ունի տարեկան 4% տոկոսադրույք:

Խմբի արտարժույթային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

11 Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկային հաշիվներ	9,776,823	3,783,283
Կանխիկ միջոցներ	30,659	20,738
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	420,586	507,453
	<u>10,228,068</u>	<u>4,311,474</u>

Տե՛ս ծանոթագրություն 25 (ա)՝ դրամարկղում և բանկերում մնացորդների արժույթների բացահայտման համար:

12 Կապիտալ և պահուստներ

12.1 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ բան նշված չէ	Սովորական բաժնետոմսեր 2022թ.	Սովորական բաժնետոմսեր 2021թ.
Հայտարարված բաժնետոմսեր		
Սովորական բաժնետոմսերի քանակը, յուրաքանչյուրը՝ 1,000 դրամ	<u>550,000</u>	<u>550,000</u>

Խումբն ունի սովորական բաժնետոմսերի մեկ դաս, որը հաստատուն եկամտի նկատմամբ իրավունք չունի:

12.2 Շահաբաժիններ

2022թ. սովորական բաժնետոմս ունեցող բաժնետերերին վճարվել է 15,000,000 հազար դրամ շահաբաժին, իսկ 2021թ.՝ 10,000,000 հազար դրամ:

12.3 Պահուստային կապիտալ

Պահուստային կապիտալին կուտակված շահույթից կատարվում են հատկացումներ, ինչը կարգավորվում է Ընկերության կանոնադրությամբ՝ համաձայն որի Ընկերությունը պարտավոր է ստեղծել պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի առավելագույնը 15%-ի չափով: Պահուստային կապիտալի նպատակն է ծածկել ապագա վնասները:

13 Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Նվազագույն վարձակալական վճարներ, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	2,225,120	2,174,290
1 տարուց մինչև 5 տարի	4,231,444	4,625,839
5 տարուց ավելի	2,011,519	2,471,127
	<u>8,468,083</u>	<u>9,271,256</u>
Հանած՝ տոկոսը ներկայացնող գումար	2,893,124	3,395,859
<i>Նվազագույն վարձակալական վճարների ներկա արժեք, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	1,625,381	1,527,770
1 տարուց մինչև 5 տարի	3,087,748	3,304,352
5 տարուց ավելի	861,830	1,043,275
	<u>5,574,959</u>	<u>5,875,397</u>
<i>Ներառյալ՝</i>		
Ընթացիկ	1,625,381	1,527,770
Ոչ ընթացիկ	3,949,578	4,347,627

Խմբի՝ իր վարձակալական պարտավորությունները զեղչելու համար կիրառած միջին կշռված փոխառության տոկոսադրույքը եղել է 14%:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում վարձակալական պարտավորությունների գծով հաշվարկված տոկոսի ծախսը կազմել է 745,261 հազար դրամ (2021թ.՝ 844,599 հազար դրամ) և ներառվել է «ֆինանսական ծախսերի» մեջ:

14 Պայմանագրային պարտավորություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Շարժական կապի ծառայությունների կանխավճարներ	1,664,846	1,199,293
Ռոումինգի դեպոզիտներ	53,540	64,555
Ստացված այլ կանխավճարներ	285,935	274,978
	<u>2,004,321</u>	<u>1,538,826</u>

Պայմանագրային պարտավորությունները ներկայացնում են հաճախորդների կողմից Խմբին վճարված այն գումարները, որոնք արվել են նախքան պայմանագրով խոստացված ապրանքների ու ծառայությունների ստացումը:

Տարվա սկզբին պայմանագրային պարտավորություններում ներառված հասույթը կազմել է 1,474,271 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31՝ 1,420,521 հազար դրամ):

2023թ. ընթացքում 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պայմանագրային պարտավորությունների ողջ գումարը Խումբն ակնկալում է ճանաչել որպես հասույթ:

15 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	2,084,804	2,130,877
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակիցներին	2,068,885	2,458,105
Պարտավորություններ պետական բյուջեին	1,545,706	289,719
Հեռահաղորդակցման սարքավորումների և ծրագրերի ձեռքբերման համար կրեդիտորական պարտքեր	16,659	51,972
Այլ կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրումներ	491,380	270,441
	<u>6,207,434</u>	<u>5,201,114</u>

Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

Խմբի արտաբժույթային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 24 (ա)-ում:

16 Շարժական կապի ծառայություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
GPRS-ից հասույթ	25,582,382	23,889,722
Ձայնային ծառայություններից հասույթ	11,083,066	11,429,937
Փոխկապակցման ծառայություններ	5,008,358	5,633,993
SMS-ից հասույթ	3,267,062	2,829,840
Ռոտունդ ծառայություններ	1,131,788	955,298
Բաժանորդագրությունից հասույթ	959,158	1,203,526
Կոնտենտ ծառայություններից հասույթ	934,512	581,350
Ավելացված արժեքի այլ ծառայություններ	129,333	139,255
Այլ հասույթ	230,764	167,364
	<u>48,326,423</u>	<u>46,830,285</u>

17 Փոխկապակցման և ռոումինգի ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխկապակցման ծախսեր	3,104,802	3,227,453
Ռոումինգի ծախսեր	639,418	430,775
	3,744,220	3,658,228

18 Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ռադիոհաճախականության օգտագործման վճարներ	2,881,236	2,888,005
Բիլինգ համակարգի և ցանցային սարքավորումների սպասարկում	1,119,975	1,131,619
Էլեկտրաէներգիա	1,243,484	1,081,710
GPRS-ի գծով ծախսեր	273,517	316,085
Կարճաժամկետ վարձակալություն	240,100	212,002
Կոնտենտ ծառայություններ	565,010	348,553
Այլ	92,411	83,107
	6,415,733	6,061,081

19 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառքի և գովազդի ծախսեր	607,787	551,896
Նվիրատվություններ և հովանավորչություն	365,200	624,600
Դիլերների միջնորդավճարներ	527,801	511,528
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	543,351	508,335
Գործուղման և դասընթացների գծով ծախսեր	170,187	159,618
Ապրանքանիշերի ռոյալթիների վճար	194,095	185,809
Անվտանգություն	183,728	199,479
Հարկեր և տուրքեր	478,198	835,967
Պաշարների արժեզրկում	377,110	4,105
Այլ	1,131,091	1,479,233
	4,578,548	5,060,570

20 Ֆինանսական եկամուտ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Տոկոսային եկամուտ չապահովված փոխառություններից	609,807	712,632
Բանկային ավանդներից տոկոսային եկամուտ	45,699	196,866
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների տոկոսային եկամուտ	53,537	131,164
	<u>709,043</u>	<u>1,040,662</u>

21 Փոխարժեքային տարբերությունից գուտ վնաս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	5,406,488	2,905,631
Ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	(289,002)	(214,550)
	<u>5,117,486</u>	<u>2,691,081</u>

22 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	2,572,826	3,103,587
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	255,281
Հետաձգված հարկ	1,175,771	(29,422)
	<u>3,748,597</u>	<u>3,329,446</u>

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՄ- ների)	8,749,804		6,422,786	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2021թ.՝ 18%)	1,574,965	18.0	1,156,101	18.0
(Չհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, գուտ	2,009,290	23.0	1,373,564	21.4
Տրանսֆերային գնագոյացման ազդեցությունը	164,342	1.9	544,500	8.5
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	-	255,281	4.0
Շահութահարկի գծով ծախս	3,748,597	42.8	3,329,446	51.8

23 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

23.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետ

Խմբի ղեկավարությունը գնահատել է հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը 5-7 տարի: Այս գնահատումը հիմնված է Խմբի՝ շահագործվող համակարգի օգտագործումը շարունակելու մտադրությունների վրա:

Գնահատականները կարող են փոխվել տեխնոլոգիական զարգացման, մրցակցության, շուկայում փոփոխվող պայմանների և այլ գործոնների փոփոխությունից և կարող են հանգեցնել օգտակար ծառայության ժամկետի և ամորտիզացիայի ու մաշվածության

ծախսերի փոփոխության: Տեխնոլոգիական զարգացումը դժվար է կանխատեսել, և զարգացման ընդհանուր միտումների և արագության՝ ղեկավարության տեսակետը ժամանակի ընթացքում կարող է փոխվել: Որոշ ակտիվներ և տեխնոլոգիաներ, որոնցում Խումբը տարիներ առաջ ներդրում է կատարել, դեռ օգտագործվում են և նոր տեխնոլոգիաների հիմքն են հանդիսանում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատման հետ կապված կարևոր գնահատումները ներառում, բայց չեն սահմանափակվում լիցենզիաների մնացյալ ժամկետը և տեխնոլոգիական ու շուկայական ակնկալվող զարգացումները:

Տեխնոլոգիական, շուկայական, ինչպես նաև տնտեսական միջավայրերում, որտեղ Խումբը ծավալում է իր գործունեությունը, տեղի ունեցող արագ փոփոխությունները կարող են դրդել, որ Խմբի ղեկավարությունը փոփոխի առկա համակարգի հետագա օգտագործման վերաբերյալ իր պլանները: Եթե դա տեղի ունենա, հեռահաղորդակցության համակարգի փոխհատուցվող գումարը կարող է կտրուկ նվազել:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալական պարտավորություններ

Օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների արժեքը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետի ղեկավարության գնահատականների հիման վրա, ինչպես նաև լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի, որն օգտագործվում է վարձակալական վճարը գեղջելու համար: Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի վարձակալության չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

Այս գործոններում տեղի ունեցած փոփոխությունները կարող են ազդել գնահատված վարձակալության ժամկետի և օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների գրանցված արժեքների վրա:

Ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ

Խումբն օգտագործում է դատողություն՝ գնահատելու ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստները: Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են անաչառ և հավանականության միջին կշռված գումարով, դրամի ժամանակային արժեքով և խելամիտ ու հիմնավորված տեղեկությամբ հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կապված անցյալ իրադարձությունների, ներկա պայմանների և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումների հետ: Պահուստի դրույքաչափերը հաշվարկվում են՝ հիմնվելով հաճախորդների տարբեր սեգմենտների խմբավորումներից առաջացած ժամկետանց օրերի վրա, որոնք կորստի նույնատիպ մոդել ունեն (օրինակ՝ ըստ աշխարհագրական դիրքի, ծառայության տեսակի, հաճախորդի տեսակի և վարկանիշի և պարտքային ապահովագրության տեսակների):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական միջոցների չվճարման հավանականության միջին կշռված ներկա արժեք յուրաքանչյուր ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող գործողության ժամկետի ընթացքում: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հիմնականում հաշվարկվում են՝ օգտագործելով վիճակագրական մոդելը, որը

հիմնվում է ռիսկային երեք հիմնական պարամետրերի վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ժամանակ վնասի և դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը:

Սկզբնապես պահուստի մատրիցան հիմնված է Խմբի՝ պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների վրա: Խումբը ստուգել է պահուստի մատրիցան՝ պատմական պարտքային կորստի փորձառությունն ապագան կանխատեսող տեղեկության հետ ճշգրտելու համար: Այս տեղեկությունը ներառում է մակրոտնտեսական գործոնները (գործազրկության և գնաճի մակարդակը) և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումը: Տնտեսական պայմանների կանխատեսման ազդեցությունն ակնկալվող պարտքային կորուստների որոշման վրա աննշան է եղել: Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանում պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցները թարմացվում են և փոփոխությունները վերլուծվում են ապագան կանխատեսող գնահատականներում:

Պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների, տնտեսական պայմանների կանխատեսման և ակնկալվող պարտքային կորուստների միջև հարաբերակցության գնահատումը նշանակալի է: Ակնկալվող պարտքային կորուստների արժեքը հանգամանքների և կանխատեսվող տնտեսական պայմանների նկատմամբ զգայուն է: Խմբի պատմական պարտքային կորստի փորձառությունը և տնտեսական պայմանների կանխատեսումը կարող են չարտահայտել հաճախորդի՝ ապագայում սպասվող պարտքը չմարելու հավանականությունը: Խմբի առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ տեղեկությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 26 (բ)-ում:

24 Ֆինանսական գործիքներ

24.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.8-ում:

24.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող</i>		
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	18,573,475
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,369,805	3,396,540
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին	276,095	256,532
Բանկային ավանդներ	-	9,661,874
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10,228,068	4,311,474
	29,586,418	36,199,895

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Անորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,574,959	5,875,397
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,661,728	4,911,395
	<u>10,236,687</u>	<u>10,786,792</u>

25 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի, որը բխում է ինչպես գործառնական, այնպես էլ ներդրումային գործունեությունից:

Արտարժույթային ռիսկ

Խումբը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Խմբի գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Խմբի՝ արտերկրյա վաճառքներից և ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով: Բացի այդ Խումբն ունի ԱՄՆ դոլարով փոխառություններ, բանկային ավանդներ և վարձակալական պարտավորություններ:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Խմբին ենթարկում են արտարժույթային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացուցված գումարներն իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով:

Հողված

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի	Յուան
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	-	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	42,765	1,386,585	14,266	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,582,907	2,324,424	101,708	56,510
	<u>21,338,122</u>	<u>3,711,009</u>	<u>115,974</u>	<u>56,510</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	116,706	-	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	405,184	1,019,234	970	-
	<u>521,890</u>	<u>1,019,234</u>	<u>970</u>	<u>-</u>
Զուտ արդյունք	<u>20,816,232</u>	<u>2,691,775</u>	<u>115,004</u>	<u>56,510</u>

Հողված

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>			
Չապահովված փոխառություններ	18,573,475	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	452,686	1,552,360	19,303
Բանկային ավանդներ	9,608,879	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,735,330	568,954	18,123
	<u>30,370,370</u>	<u>2,121,314</u>	<u>37,426</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	99,513	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	638,151	663,359	1,114
	<u>737,664</u>	<u>663,359</u>	<u>1,114</u>
Զուտ արդյունք	<u>29,632,706</u>	<u>1,457,955</u>	<u>36,312</u>

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Խմբի զգայունությունը՝ համապատասխան արտարժույթի նկատմամբ դրամի 10% (2021թ.՝ 15%) աճին/նվազմանը: 10%-ը (2021թ.՝ 15%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2021թ.՝ 15%):

Դրամի արժևորումը համապատասխան արտարժույթի նկատմամբ 10%-ով (2021թ.՝ 15%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
ԱՄՆ դոլար	(2,081,623)	(4,444,906)
Եվրո	(269,178)	(218,693)
Ռուբլի	(11,500)	(5,447)

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտերկրյա գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Խմբի՝ արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Խումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Խմբի պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից՝ ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, ժամկետային ավանդները, տրամադրված փոխառությունները և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Խմբի պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	18,573,475
Փոխառություններ աշխատակիցներին	276,095	256,532
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,369,805	3,396,540
Բանկային ավանդներ	-	9,661,874
Մնացորդներ բանկերում	10,197,409	4,290,736
	<u>29,555,759</u>	<u>36,179,157</u>

Բանկերում մնացորդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է գումարները տարբեր բանկերում և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Աշխատակիցներին տրված փոխառությունների մասով պարտքային ռիսկն աննշան է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները Խմբի աշխատակիցներն են:

Չապահովված փոխառություններ

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 10-ում, Ընկերությունը 15,703,443 հազար դրամ (18,485,390 հազար ԱՄՆ դոլար) վարկ է տրամադրել «USU» ՀԲԸ-ին (Մայր ընկերություն):

Ընկերության ղեկավարությունն իրականացրել է փոխառությանն առնչվող ակնկալվող պարտքային կորուստների վերլուծություն և եզրակացրել, որ այդ գումարների հետ կապված ռիսկ առկա չէ՝ հիմնվելով հետևյալի վրա.

- «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ի 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա առողիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունները ցույց են տալիս բավարար հասանելի իրացվելի ակտիվներ և գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների մուտքեր, որոնք զգալիորեն գերազանցում են փոխառությունը մարելու համար անհրաժեշտ դրամական միջոցները,
- «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ն իրացվելիության հետ կապված դժվարություններ չունի սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ:

Ելնելով վերը նշված վերլուծությունից՝ Խմբի ղեկավարությունը եզրակացրել է, որ այդ գումարների հետ կապված վարկային ռիսկ առկա չէ, հետևաբար ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստներ չեն հաշվեգրվել:

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկի գծով կենտրոնացումը սահմանափակ է՝ Խմբի հաճախորդների բազայի մեծության և միմյանց հետ կապակցված չլինելու պատճառով:

Խումբը բոլոր առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոդելը. «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում», քանի որ այս դեբիտորները չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս առևտրային դեբիտորական պարտքերը գնահատվել են հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ:

Ակնկալվող կորուստների դրույքաչափերը հաշվարկվել են՝ հիմնվելով 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին նախորդող 2 տարվա ընթացքում վաճառքի դիմաց ստացված վճարումների պատկերի վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով այդ ժամանակամիջոցում ձևավորված պատմական պարտքային կորուստները: Այս պատմական դրույքաչափերը ճշգրտվում են, որպեսզի արտացոլեն ընթացիկ և ապագային վերաբերող մակրոտնտեսական գործոններին, որոնք ազդեցություն ունեն հաճախորդի՝ չվճարված մնացորդը մարելու կարողության վրա: Խումբը գնահատել է, որ ամենահամապատասխան գործոն են հանդիսանում հաճախորդների տեղակայման երկրների համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) և գործազրկության մակարդակը, և ճշգրտում է կորուստների պատմական դրույքաչափերն այդ գործոններով պայմանավորված սպասվող փոփոխությունների չափով: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով պարտքային ռիսկի կարճաժամկետ բնույթը՝ այս մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում էական չի:

Երբ հավանական չէ առևտրային դեբիտորական պարտքերի հավաքագրումը, դրանք դուրս են գրվում (ապաճանաչվում են): Վճարում չկատարելը և Խմբի հետ այլընտրանքային վճարման վերաբերյալ համաձայնության չգալը համարվում է գումարի վերադարձման վերաբերյալ խելամիտ սպասումներ չունենալու համար հայտանիշ:

Ելնելով վերը նկարագրվածից՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների, որոնք ներառում են շարժական կապի ծառայություններից, ռոու մինգից և այլ դեբիտորական պարտքերը, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացորդները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակներում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային և կորուստ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	2,806,131	28,199
31- 60	20%	83,758	16,659
61 - 90	37%	33,847	12,635
91 - 120	55%	22,362	12,256
121 - 150	68%	21,047	14,341
151 - 180	77%	17,870	13,835
181 - 210	82%	15,698	12,939
211 և ավելի	100%	507,547	507,547
		3,508,260	618,411

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային և կորուստ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	2,512,601	28,008
31- 60	25%	64,578	16,374
61 - 90	47%	33,408	15,671
91 - 120	70%	24,882	17,322
121 - 150	86%	22,074	19,051
151 - 180	94%	19,679	18,456
181 - 210	97%	15,652	15,206
211 և ավելի	100%	445,784	445,784
		3,138,658	575,872

Դիլերներից դեբիտորական պարտքերն ամբողջությամբ ապահովված են բանկային երաշխավորությամբ, և այդ գումարների գծով պարտքային ռիսկն ընդունելի է: Հետևաբար ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստ չի ստեղծվել:

զ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Խումբը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը

պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Խումբը ստիպված կլինի մարել այդ պարտավորությունները: Առյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

2022թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	Պարտավորությունների վարձավրայան գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Անտոկոս	14%	
Մինչև 6 ամիս	4,661,728	1,254,330	5,916,058
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	970,790	970,790
1-5 տարի	-	4,231,444	4,231,444
Ավելի քան 5 տարի	-	2,011,519	2,011,519
	4,661,728	8,468,083	13,129,811

2021թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	Պարտավորությունների վարձավրայան գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Անտոկոս	14%	
Մինչև 6 ամիս	4,911,395	1,203,500	6,114,895
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	970,790	970,790
1-5 տարի	-	4,625,839	4,625,839
Ավելի քան 5 տարի	-	2,471,127	2,471,127
	4,911,395	9,271,256	14,182,651

Խումբն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները, ժամկետային ավանդները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը: Խումբն դրամական միջոցները, ժամկետային ավանդները և առևտրային դեբիտորական պարտքերն էականորեն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը:

26 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

Խումբի՝ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորություններում փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Շահաբաժիններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	6,399,938	6,399,938
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(10,000,000)	(2,327,082)	(12,327,082)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հաշվեգրված շահաբաժիններ	10,000,000	-	10,000,000
Տոկոսի հաշվեգրում	-	844,599	844,599
Ավելացում	-	1,322,771	1,322,771
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(349,600)	(349,600)
Փոխարժեքային տարբերությունի վնաս	-	(15,229)	(15,229)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,875,397	5,875,397
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(15,000,000)	(2,325,226)	(17,325,226)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հաշվեգրված շահաբաժիններ	15,000,000	-	15,000,000
Տոկոսի հաշվեգրում	-	745,261	745,261
Ավելացում	-	1,321,199	1,321,199
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	-	(41,672)	(41,672)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,574,959	5,574,959

27 Իրական արժեքի չափում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

27.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց համար բացահայտված է իրական արժեքը

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Իրական արժեքը որոշվում է՝ համապատասխան դրամական հոսքերը գեղջելով նմանատիպ գործիքների համար կիրառվող շուկայական տոկոսադրույքով: Այս դեպքում ամենագալի փոփոխականը գեղջման տոկոսադրույքն է: Վերը նշված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում:

28 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Խումբն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Խմբի կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից բաշխված մայր ընկերության բաժնետերերի միջև, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը:

Ղեկավարությունը գնահատում է Խմբի կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Խումբը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժնի գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին, թողարկել նոր բաժնետոմսեր:

Խմբի ֆինանսական լծակը հավասար է գրոյի, քանի որ Խմբի կապիտալը կազմված է միայն սեփական կապիտալից (2021թ.՝ գրո):

29 Պարտավորվածություններ

29.1 Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ

Խումբը պայմանագրեր է կնքել 9,084,914 հազար դրամի հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ ձեռք բերելու նպատակով (2021թ.՝ 7,293,849 հազար դրամ):

30 Պայմանականություններ

30.1 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությունը հաճախակի ենթարկվում է փոփոխությունների, ինչը որոշ դեպքերում մեկնաբանությունների կարիք է առաջացնում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային

պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

30.2 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Խումբը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Խումբը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանություններն ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

30.3 Համապատասխանության անկախ մշտադիտարկում

2019թ. մարտին Մայր ընկերությունը՝ «Մոբայլ Թելեսիսթեմս» ՀԲԸ-ն («ՄՏՄ» ՀԲԸ) համաձայնագիր է ստորագրել ԱՄՆ-ի արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովի և ԱՄՆ-ի արդարադատության նախարարության հետ՝ կապված Ուզբեկստանում «ՄՏՄ» ՀԲԸ-ի նախկին դուստր ընկերության նախկինում բացահայտված հետաքննության հետ: Համաձայնագրի պայմանների համաձայն՝ 2019թ. սեպտեմբերին նշանակվել է համապատասխանության անկախ մշտադիտարկող, որը, ի թիվս այլ բաների, պետք է վերանայի, փորձարկի և բարելավի «ՄՏՄ» խմբի ընկերությունների հակակոռուպցիոն կանոնակարգը, քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը:

Համապատասխանության անկախ մշտադիտարկումը վերհանել է Խմբի որոշ գործարքներ, որոնք զեկուցվել են Միացյալ Նահանգների արդարադատության նախարարությանը և Միացյալ Նահանգների արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովին: Միացյալ Նահանգների արդարադատության նախարարությունը և Միացյալ Նահանգների արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովը լրացուցիչ տեղեկություններ են պահանջել այս գործարքների վերաբերյալ, և «ՄՏՄ» ՀԲԸ-ն իր սեփական ստուգումն է նախաձեռնել: Ներկայում հնարավոր չէ որոշել ստուգման ավարտի ժամկետները և արդյունքը: Այնուամենայնիվ, ղեկավարության կարծիքով վերը նշվածը էական ազդեցություն չի ունենա Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

31 Կապակցված կողմեր

Խմբի կապակցված կողմերը ներառում են մայր ընկերությունը, ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերությունները, հիմնական ղեկավար անձնակազմը և այլն, ինչպես նկարագրված է ստորև:

31.1 Վերահսկողություն

Խումբը վերահսկվում է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն է «Միստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան, որը գրանցված է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում:

31.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին
Գործարքներ	ավարտված տարի	ավարտված տարի
<i>Մայր ընկերություն</i>		
Ծառայությունների մատուցում և ապրանքների վաճառք	1,805,509	3,516,317
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	1,720,853	2,279,852
Տոկոսային եկամտի հաշվեգրում	602,726	702,419
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Ծառայությունների մատուցում և ապրանքների վաճառք	1,003	-
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	307,343	194,916
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձ և հատուցումներ աշխատակիցներին	1,481,351	2,079,772

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի
Մնացորդներ	դրությամբ	դրությամբ
<i>Մայր ընկերություն</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,619,477	1,337,894
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	978,665	551,807
Տրամադրված փոխառություններ	15,703,443	18,485,390
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	87	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	550	1,650
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	584,639	1,242,783